

Můj příběh

začal zcela obyčejně. Byla neděle 16. 6. 2002. Ten den ráno mé děti s prarodiči odjeli na výlet na Prašivou. Vrátit se měli k večeru. Doma bylo konečně ticho a klid a oba s manželem jsme si to užívali. Až do odpoledních hodin, kdy už mi začal chybět dětský smích a běžný ruch. Jak ubíhaly hodiny a oni stále nebyli doma, začala se mě zmocňovat divná předtucha. Odpoledne sprchlo a má bujná představitivost začala nabírat na síle s každou ubíhající minutou. Po nějaké době jsem už začala lítat mezi okny z jižní a severní strany bytu a vyhlížet, kde jsou. Toho ticha už bylo dost. Manžel mě sice uklidňoval, ale nic to nepomáhalo. Najednou se konečně ozval zvonek. Skočila jsem k oknu. Byla tam neznámá paní, mávala na mě, ať se rychle oblékneme a jdeme, že se stala autonehoda a že ona a její manžel přivezli na chirurgii mé syny a maminku, táta musel zůstat na místě nehody. Působila nervózně a pobízela nás, že mají na parkovišti auto, ať si pospíšíme, že nás tam odvezou. Bylo mi to divné, vždyť do nemocnice je to kousek. Dalo se to zvládnout pěšky. V autě jsem si všimla zakrvácených sedadel. Také paní měla ruce od krve.

Když jsme dorazili na chirurgickou ambulanci, můj starší syn ležet na lehátku, nehýbal se, měl půlku hlavy v obvazech. Těžce dýchal. Byl celý od krve. Chtěla jsem se ho dotknout, pohlédit ho, jenže mou namířenou ruku zastavil lékař: „Ne, teď ne, teď potřebuje klid, a dotek by ho mohl rozrušit“. Vedle stála sestřička a sledovala celou situaci. Chtěla jsem vidět ty rány na tváři. Vypadaly hrozně! Viděla jsem své zraněné dítě, mou uplakanou maminku, která říkala, že to není dobré a měla jsem pocit, že personál nic nedělá. Dívala jsem se okolo sebe a zdálo se mi, že jsem se ocitla uvnitř děje nějakého katastrofického filmu. Jen proč tu nejsou herci, ale moje rodina? Mozek jel v nouzovém režimu. Hlavou mi proletělo, že to je jen noční můra, ze které se musím co nejdříve probudit. Nebyla. Obvykle energický a pohotový lékař, MUDr. Tadeáš Gach, člověk mi velmi blízký, tam jen tak stál. Nechystal dezinfekci, sterilní čtverečky, šití, nic. Nediktoval sestřičce zprávu tak, jak to dělal obvykle. Nervózně a vlastně naivně jsem se ho ptala, na co čeká, proč mu ty rány nezašije. Nešlo to, nebylo to jen povrchové zranění, rány na hlavě a v obličejí byly hluboké, synův stav byl vážný. Rozdrcené sklo převracejícího se auta mu skalpovalo vlasatou část hlavy a náraz způsobil mnohá další zranění. Najednou jsem si všimla, že mu z ucha vytéká lehce nažloutlá tekutina. Upozornila jsem na to lékaře. Podíval se a řekl: „Tak to je zlé, to je zlé...“ a šel telefonovat. Ale ne z telefonu, který měl přímo na stole v ordinaci. Šel někam dozadu. Byla jsem v šoku a cítila jsem strach a obrovskou bezmoc. To, co pan doktor na chirurgické ambulanci mohl udělat, udělal ještě předtím, než jsme s manželem dorazili. Víc už mu nedokázal pomoci. Teď už se čekalo na záchranku. To, co se mi v tom šoku jevílo jako laxní přístup, byla de facto **obrovská profesionalita lékaře**, který zachoval chladnou hlavu a svým jednáním navíc zajistil to, že pro mě celá ta děsivá situace nevypadala až tak děsivě, jak ve skutečnosti byla. Ochránil mne tak před jistým zhroucením. Za chvíli už jsem slyšela houkat rychlou. Dorazil další úžasný člověk, pan doktor, MUDr. Lubomír Kožuškanič. Nevím, co se v ambulanci odehrávalo dál, ani jak dlouho to všechno trvalo, protože nás sestřička odvedla do čekárny, ale připadalo mi to jako věčnost. Tiskla jsem k sobě mladšího syna a modlila se, aby všechno dobře dopadlo. Když se pak dveře otevřely, syn ležel na nosítkách, v puse měl trubičku a vedle sebe dýchací přístroj. Naložili ho do sanitky. Řidič už zapínal houkačku. Ještě, než lékař za sebou zavřel dveře, jsem stihla na něho zavolat: „Pane doktore, prosím Vás, zachraňte mi ho!“

Syna odvezli na dětské oddělení do Fakultní nemocnice Ostrava, kde se podrobil operaci. My s mladším synem jsme se vrátili domů. Celou noc jsem nespala. Každé zvonění telefonu vyvolávalo strach – co když volají z nemocnice, že se stalo to nejhorší. Pokud si dobře pamatuji, syn ležel na operačním stole několik hodin, dostal několik krevních konzerv, poté byl umístěn na dětské ARO. Druhý den, po předešlé domluvě, jsme mohli na pár minut na návštěvu. Doprovázela nás můj bratranec, lékař. Před vstupem do boxu jsme se museli umýt, dostali jsme roušky, rukavice,

jednorázové pláště a návleky na obuv. Seděli jsme na židlích vedle prosklených dveří a čekali. Pak přišla ošetřující lékařka, MUDr. Martina Vrublová. Milá, klidná, s laskavým obličejem. Mluvila na nás, ale já ji neslyšela, vůbec jsem nevnímala. Seděla jsem vedle manžela, naše nohy se vzájemně dotýkaly a já cítila, jak nám oběma vibrují. Paní doktorka nás poučila, jak se máme u syna chovat a pustila nás do boxu. Pohled na osmileté dítě, které leží v umělém spánku, na umělé plicní ventilaci, v puse trubička, v ruce hadička s kapačkou, hlava a půlka obličeje v obvazech, noha v obvazech a všude kolem blikající a pípající přístroje...hrůza. Byla jsem podruhé o krůček od syna, a nesměla jsem se ho ani dotknout. Přesto jsem každý den jezdila za ním, byť jsem několik hodin seděla na chodbě a vidět jsem ho mohla jen pár minut. Ale co kdyby se probral? Co kdyby mě chtěl vidět? Nebo... co kdyby se stalo to, co si nikdo z nás nechtěl připustit, snad bych ho aspoň v tu chvíli mohla držet za ruku. Bylo to to nejhorší, co matka může zažít. Údajně jsem **pokládala** paní doktorce **stále stejně otázky** a ona na ně **trpělivě odpovídala**. Pak se obrátila na mého bratrance, lékaře. Nevím, o čem spolu mluvili, já jsem jen zachytila jednotlivá odborná slova: polytrauma, kontuze, štěpy a větu – „To jim pak vysvětlíte, až začnou slyšet, zatím to nemá cenu“. Teď vím, že lidské tělo, a hlavně mozek je dokonalý stroj. Na to, abych dokázala přijmout pravdu a vstřebat nepříznivé informace, jsem se musela nějak vnitřně připravit. Diagnóza byla děsivá. Syn měl ztrátové poranění hlavy, otok mozku, četné tříštivé fraktury, prasklý oční důlek, přerušovaný nerv nad okem, kontuzi plic, výpotek na osrdečníku a četné pohmožděny. Následkem nárazu mu do hlavy začala téct krev. Během sdruženého výkonu se na operačním sále se u něj střídali lékaři různých odborností: neurochirurgové, stomatochirurgové a plastičtí chirurgové. Neurochirurgové provedli trepanaci lebky, odsáli krev a plastičtí chirurgové odebrali kožní štěpy ze stehna a pokryli jimi skalpovanou část hlavy a z obličeje mu odstranili kousičky skla. Na ARO byl syn pár dnů. Jakmile začínal sám dýchat, pomalu ho odpojovali od umělé ventilace. Kontrolovali funkci mozku, ptali se ho na školu, na rodiče, sledovali, jak funguje paměť. Brzy jsem byla schopna mluvit s paní doktorkou v klidu, bez zbytečných emocí, a přijímat od ní informace o stavu syna a o dalších prognózách. Viděla jsem, že syn dělá pokroky, byť po malých krůčcích, a že u paní doktorky je v těch nejlepších rukách. Důvěřovala jsem jí, a když jsem se dozvěděla, že ho budou překládat, zmocnila se mě obrovská panika. Přece na jiném oddělení ho neohlídají přístroje, kdyby se mu přitížilo. A navíc tam přece nebude paní doktorka. Hrůza prožitých dnů mi bránila v tom, abych si uvědomila, že díky práci lékařů je syn z nejhoršího venku a že všechny ty přístroje, co jsou kolem, už nepotřebuje. Že mám být ráda, protože vyhrál boj o život. Teď nás už čeká „jen“ boj o návrat do plného zdraví. Z ARO byl přeložen na několik dnů na JIP, a když se stav zase o něco zlepšil, byl předán na několik dnů na oddělení plastické chirurgie a následně na dětskou neurologii. Tam byl ze všech oddělení nejdéle. S krátkou přestávkou byl v nemocnici od poloviny června až do konce prázdnin. Po celou dobu jsem každé ráno odjížděla do nemocnice a odpoledne se vracela domů, abych přečetla pohádku a uložila do postýlky mladšího syna, a ráno šla znovu na vlak.

Návrat do reality byl o to těžší, že syn ve srovnání s vrstevníky byl odmala psychicky i intelektuálně o hodně napřed. Měl výbornou paměť a projevoval hudební talent. Jako čtyřletý začal chodit do rytmiky, jako pětiletý do houslí, a než šel do školy, znal všechna písmenka a uměl číst. Ve škole pak vyrušoval, protože se nudil, takže nosil poznámky. V kolektivu byl za exota. Během těch dvou týdnů, než skočil školní rok, mu učitelky a spolužáci po mě posílali do nemocnice obrázky, vzkazy, vymyšlené rébusy a křížovky. Z dovolené posílali pohlednice s přáním brzkého uzdravení. Měl od nich velkou podporu. Když koncem prázdnin opouštěl nemocnici, stejně měl obavy z toho, jak budou spolužáci reagovat. Samozřejmě, že já také. Snažil se to skrýt, dělat tvrdáka, ale matka vycítí, když dítě není v pohodě. Na možnost rozhovoru s psychologem, který by pod tou maskou objevil pravou tvář, jsem se ptala přímo v nemocnici. Bylo mi však řečeno, že to zvládne, že nemá cenu ho předem připravovat na možné nepříjemné reakce. Než jsem syna ráno odvedla do školy, maskovala

jsem mu tu část hlavy, na které měl místo vlasů transplantovanou kůži ze stehna, patřičně upravenými okolními vlasy. Z počátku to vypadalo, že je všechno v pořádku. Jenže moje obavy se bohužel naplnily. Jednoho dne, když jsem syna vyzvedla ze školy, měla jsem pocit, že není v pořádku. Měl změněnou tvář. Bylo vidět, že ho něco trápí. Nakonec to nevydržel a rozplakal se. Ve škole mu řekli, že by bylo vhodné, aby nosil čepici, neboť se některým dětem při pohledu dělá špatně. A z tvrdáka, kterého jsme přesvědčovali, že vzhled není důležitý, byl najednou malý, ublížený klučina, který ztratil sebevědomí a musel vyhledat pomoc psychologa. Rány na těle se léčí mnohem lépe než rány na duši. Celou situaci zhoršovalo to, že syn měl na TV zákaz kontaktních sportů, míčových her, v tělocvičně seděl v místnosti s žíněnkami; tam nemohl dostat míčem do hlavy. A taková vycházka v rámci TV na brusle? Ovšem, ale s přilbou, a já musela na led s ním. Všechna opatření byla pro jeho dobro. Před úrazem jsme celá rodina lyžovali, teď to měl také navždy zakázané. Na mnoho otázek začínajících slovy "Mami, můžu...", byla jednoznačná a stále stejná odpověď "Nemůžeš nebo nesmíš", až se jednoho dne zeptal: "Tak co vůbec můžu." Chlácholili jsme ho, že nejde o to, že některé věci nemůže, neboť prodělal těžký úraz, ale že si musí chránit ruce, protože kdyby nešťastně upadl, zřejmě by si už nikdy nezahrál na housle. A ty miloval. A to nám hodně pomohlo. Léčba zraněné duše šla pak ruku v ruce s plastickými operacemi a korekcí jizev. Syn vnímal to, že si děti i dospělí všímají toho, že je „jiný“, že se za ním ohlížejí a ukazují na něj prstem. Jenže ztrátové poranění hlavy není banalita. Plocha bez vlasů byla velká. Během konzultací u plastických chirurgů se řešilo, jak ji zakrýt, jaký zákrok provést, aby v co nejkratší možné době pokryly vlasy skalpovanou část hlavy. Nešlo bohužel provést autotransplantaci vlasů do kožního štěpu. Jedním z možných řešení bylo voperovat pod kůži poblíž skalpovaného místa expandér – malý, silikonový balónek, který by se během několika měsíců postupně nafukoval, čím by vlasatou kůži zvětšoval. Tímto způsobem by vznikl kožní nadbytek, který by poté posloužil k pokrytí defektu. Toto řešení by však pro syna bylo velice traumatizující a zdouhavé. Těžce by to snášel, to vím. Mnohokrát se tvářil statečně, ale pod víčky se mu tlačily slzy. Nicméně bylo třeba se smířit i s touto variantou a syna na to pomalu připravovat, ale zároveň se nevzdávat a hledat dál. Hledat lékaře, který by byl špičkou ve svém oboru, a který by dokázal ušetřit syna dalšího traumatu. Takovým skvělým lékařem byl a je plastický chirurg, MUDr. Roman Kufa. Člověk velice empatický, což bylo vidět hned při první návštěvě. Doporučil nám a zajistil vhodný krém a speciální náplasti, naučil, jak pečovat o jizvy. O možnosti využití expandéru mluvil také, ale mluvil i o jiných operačních postupech. Synovu hlavu si nafotil a slíbil udělat vše, co mu jeho lékařské umění dovolí. A nám všem svítila nová naděje. Postupem času pan doktor provedl tři plastické operace vlasaté části hlavy a korekci jizev v obličeji. Dodnes nevím, jestli na operačním sále měl v ruce skalpel nebo kouzelnickou hůlku, možná si potichu opakoval přísně tajná zaklínadla, ale najednou měl syn všechno tam, kde měl mít. Pan doktor mu "opravil" tvář a vrátil sebevědomí. Na finální operaci bylo třeba čekat do dospělosti. Tehdy to synovi připadalo jako věčnost, ale dnes má úplně jinak nastavené životní hodnoty. Když dosáhl věku, ve kterém se růst zastavuje, několikrát si vzpomněl, že teď by už mohl na tu dlouho očekávanou finální operaci, ale pokaždé se objevilo něco důležitějšího. Důležitějšího, než je vzhled.

V době, kdy se po tak těžkém traumatu vrátil do školy a do běžného života, kdy se setkával s nepříjemnými pohledy jak dětí, tak dospělých, kdy si hlavu, na které mu chyběla část vlasů, přikrýval šátkem nebo čepicí, bylo nejtěžší mu každý den připomínat, že sice prodělal trauma, ale je zázrak, že žije. Že je zázrak, že kromě těch jizev nemá žádné trvalé následky. A hlavně, že je přece stále tím stejným chlapcem, který měl a má ve škole samé jedničky, že je dál stejně hudebně nadaný jako před úrazem, a hlavně – že krása člověka nespočívá v tom, jak vypadá. A že za to všechno, co nás potkalo, je třeba děkovat, protože jsme se díky tomu stali silnějšími a máme jinak nastavené priority.

To, co by nám oběma v tomto těžkém období pomohlo, by byl určitě **kontakt s jinými rodiči nebo dětmi v podobné situaci**. To, **co mi** osobně pomohlo v době, kdy byl syn v nemocnici, byla bezpochyby **paní doktorka**. Je to neskutečná osobnost. I když byl syn pak na jiných odděleních, kde měl také skvělou péči, stačilo mi, že jsem ji v areálu nemocnice zahlédla, že jsme se potkaly v kantýně a prohodily pár slov. Věděla jsem, že je tady, že je nablízku, a to mi stačilo. Ale to, co potkalo syna v kolektivu v kontaktu s vrstevníky, položilo i mě a pomoc psychologa jsem nakonec potřebovala i já. Svěho syna jsem nedokázala ochránit a měla jsem pocit, že jsem jako matka selhala. Ve chvíli, kdy mu bylo ubližováno, jsem viděla jen jeho. Jeho bolest jak fyzickou, tak psychickou, a ptala jsem se sama sebe: „Kdy to konečně skončí? Nebylo už toho všeho dost?“ Teprve po nějaké době jsem se dokázala vypořádat s tím, že přece já sama také špatně snáším pohled na rány či jizvy, a to jsem dospělá a pro ty děti to muselo být traumatizující mnohem víc. Až čas ukázal, že vše bylo tak, jak mělo být.

Dnes je syn dospělý. Vystudoval Pražskou konzervatoř – obor hra na housle a pokračuje dál na FAMU na katedře zvukové tvorby. Hraje ve FILMharmonii a spolupracuje s různými orchestry. K největším zážitkům a úspěchům za posledních pár let patří bezpochyby turné po Evropě, kterého se zúčastnil jako člen orchestru Ennio Morricone. S jistotou můžu říct, že žije plnohodnotný život podle svých představ a je šťastný jak v osobním, tak profesním životě.

Lékaři, kteří se podíleli na záchraně jeho života a na jeho celkovém uzdravení, jsou nyní členy mé rodiny. Přeji jim jen to nejlepší a nepřestávám jim být vděčná za každý prožitý den. Mrzí mne jen to, že i kdybych udělala cokoliv, nedokážu jim dostatečně poděkovat. Protože – jak a čím lze vyvážit zachráněný lidský život?